

Bemærkninger. Den Lønning, som de menige nu have, er 46 Øre foruden et Dyr-tidstillæg af 9 Øre, i alt 55 Øre. Som der meget rigtig blev udtalt, er Lønningen fastsat i Begyndelsen af Halvfjerdserne, og man kan vel nok sige, at den er lidt kneben nu paa en Tid, hvor Forholdene have forandret sig, idet Priserne ere blevne højere, og de Krav, som hver enkelt stiller til Livet, ere stegne i ikke ringe Grad. Men i øvrigt maa Spørgsmaalet om, hvorvidt en saadan Lønning er tilstrækkelig eller ikke, afhænge af, hvorvidt den menige er Deltager i Fælleshusholdning eller ikke; det er nemlig en meget betydelig Fordel. Soldaten har af Fælleshusholdningerne, idet man ved dem for en billig Betaling ikke alene skaffer ham Middagsmad, men ogsaa Morgendrikke og undertiden endnu flere Fornødenheder. Jeg erindrer, at det ærede Medlem for Sorø Amts 4de Valgkreds udtalte, at Tillavningen af Maden ikke var god. Det kan jeg ikke sige noget om. Den er vel højst forskellig paa de forskellige Steder; men gennemgaaende, tror jeg, den er saa god, som den efter de lokale Forhold kan blive. Det er ofte indskrænkede Forhold, hvorunder der arbejdes i Køkkenerne. Fælleshusholdninger burde efter min Mening helst indføres overalt, og de lade sig indføre i alle Garnisoner, hvor Mandskabet ligger paa Kaserner; derimod vanskelig i Byer, hvor Mandskabet ligger indkvarteret rundt omkring hos Borgerne i Byen. Men vi ere i øvrigt her i Landet meget langt fremme med Hensyn til Fælleshusholdninger. Vi have i Kjøbenhavn Fælleshusholdninger ved Ingeniørregimentet, ved 4de Artilleriafdeling, 3dje og 4de Regiment, 1ste Artilleribataillon og Garderhusarregimentet; der findes fremdeles saadanne i Næstved, Odense, Aarhus og Randers, og i Aar har jeg foreslaaet, at der skal oprettes en Fælleshusholdning for 2det Regiment paa Kronborg. Vi bør da komme dertil, at Spisning i Fælleshusholdningen bliver obligatorisk for Mandskabet under hele Tjenestetiden; det er ligefrem et Gode, som man godt kan paalægge Mandskabet. Vil man derefter foretage en Beregning over, hvor meget en Soldats daglige fornødne Udgifter ville beløbe sig til, vil det stille sig lidt forskellig, afhængigt af, om der er Fælleshusholdning eller ikke. Jeg har foretaget en ret omhyggelig Undersøgelse af dette Spørgsmaal og er kommen til det Resultat, at man, hvor der er indrettet Fælleshusholdning, maaske passende

kunde forøge Soldatens Lønning med en Ubetydelighed, f. Eks. 5 Øre daglig; men paa de Steder, hvor Fælleshusholdning ikke kan indføres, maaske bør give ham et Tillæg af indtil 10 Øre daglig. Disse Tal ere fremkomne ved en nøje Undersøgelse af, hvad en Soldat behøver, der er ogsaa taget Hensyn til Vadsk, Pudserekvisitter og andre Livsfornødenheder. Da fremdeles Soldaten køber sin Kost i Kjøbenhavn og Købstæderne, kan man passende anstille en Sammenligning med, hvad en Haandværker eller Arbejdsmand behøver til sit Forbrug i Kjøbenhavn og Købstæderne, og dertil haves forskelligt statistisk Materiale. Men selv med det nævnte lille Tillæg bliver det ikke saa ganske ringe en Sum, det vil komme til at dreje sig om, for der er saa mange at give til; det vil løbe op til henimod 230,000 Kr. Dernæst maatte man, naar man vil være retfærdig, ogsaa tage de værnepligtige Befalingsmænd med, altsaa Korporaler og Sekondløjtnanter. For Sekondløjtnanternes Vedkommende er der ganske vist det at bemærke, at de faa Orlovspenge, hvilket er en ret betydelig Fordel; men paa den anden Side er den Sum, de faa til deres Udrustning, noget ringe; for 120 Kr. kan en Sekondløjtnant ikke ekvipere sig.

Første Viceformand (J. C. Christensen): Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

C. Hage: Den ærede Indenrigsminister kom ved sin Omtale af den kjøbenhavnske Telefonkoncession til at fremdrage Udtalelser af mig, der formentlig skulde kunne tjene til Støtte for den af ham fulgte Fremgangsmaade. Jeg vil ikke her komme nærmere ind paa den nævnte Sag, dertil er der for mig ingen Anledning, og der vil, om fornødent, senere kunne blive Lejlighed nok dertil. Jeg ønsker kun at gøre en Tilføjelse til den nævnte Udtalelse af den ærede Minister, for at den ikke skal kunne give Anledning til Mistydning. Det er fuldkommen rigtigt, som den ærede Minister bemærkede, at jeg i sin Tid som Ordfører for det Udvalg, der behandlede Loven om Telegrafer og Telefontelefoner, har udtalt, at det var Udvalgets Ønske, at de bestaaende Selskaber skulde komme til at søge Koncession. Og det er rigtigt, at Lovens Hensigt i det hele er at bringe Telefonvirksomheden her i Landet ind under Koncessionsvilkaar, d. v. s. bringe den ind under Statens Myndighed og Kontrol, fordi Erfaringen havde